

Motion från Miljöpartiet de gröna i Gävle

Gävle kommun måste minska utsläppen av mikroplast!

Mikroplast kallas plastpartiklar som är mindre än 5 mm och de räknas till ett av de största hoten mot den marina miljön. Men mikroplast återfinns inte bara i vattenmiljön som till exempel i fisk, kräftdjur och musslor, utan även på land och i luft då det hittas i honung och i människors lymf- och blodsystem. Mikroplast riskerar därför att orsaka skador i såväl vattenlevande som landlevande djur och följaktligen även i människa. De sprids till miljön genom våra utsläpp av plastartiklar eller från produkter som redan innehåller mikroplast. Naturen kan inte helt bryta ned plast utan den bryts ner till mindre och mindre delar.

Ju mindre plastpartiklarna är, desto större är risken att de tas upp i organismer där de kan orsaka skada. Plast är en av de stora källorna till spridning av hormonstörande ämnen i miljön. Vilka effekter denna storskaliga spridning av mikroplaster har på människa och miljö är dock till stor del okända. Förutom att plaster kan innehålla giftiga kemikalier kan de även binda till sig andra miljögifter och därigenom riskerar fler skadliga effekter uppträda än de som mikroplasterna själva orsakar. Dessutom tillverkas idag majoriteten av plastprodukterna från fossila källor vilket därmed bidrar till att öka den globala uppvärmingen.

Mikroplast hittats överallt runt jorden men kunskaperna om hur mikroplast sprids i miljön är begränsad. De främsta källorna av mikroplast i vattenmiljön bedöms vara från trafik genom slitage av däck, slitage från båtbottnfärger, konstgräsplaner, slitage via tvätt av kläder som består av syntetiska fibrer (t.ex. fleece- och funktionskläder), samt hygienprodukter. Upp till 40 ton mikroplaster från våra hygienprodukter beräknas hamna i Östersjön varje år. Utöver det kommer allt annat plastskräp där förpackningsmaterial är stora källor som människan sprider till miljön och som så småningom bryts ned till mikroplast och därefter tas upp i näringskedjorna. Från 50-talet när plastanvändningen tog ordentlig fart, var den globala årsproduktionen mindre än 1 miljon ton per år och sedan dess har den ökat ca 280 gånger. Befolkningsökningen i världen från 50-talet till idag är ca 3 gånger. Vi använder följaktligen ungefär 100 gånger mer plast idag. Denna konstanta ökning av plastskräp i miljön måste minskas.

De små plastbitarna är ett kortsiktigt och ett ohållbart sätt att få till den effekt som önskas av produkten, men det finns alltid sätt att ersätta dem. Mikroplast i konstgräsplaner har med lyckade resultat bytts ut mot naturkork. Mikroplaster i hygienprodukter som tandkräm, tvålar, smink och rengöringsmedel kan bytas ut mot naturliga växtprodukter. Fleeceprodukter som filter och kläder, samt andra kläder som består av konstfibrer kan ersättas med exempelvis tyg av skogsfibrer som både är återvinningsbart och leder till fler svenska arbetstillfällen.

I en kommun av Gävles storlek – som snart har 100 000 medborgare – så spelar det stor roll hur vi som individer och inte minst som kommunkoncern agerar. Som kustkommun är det dessutom extra

viktigt att minska våra utsläpp av plast för att begränsa spridningen av mikroplaster i våra hav och vattendrag.

Miljöpartiet de gröna yrkar därför att;

- Gävle kommun utbildar alla sina anställda hur mikroplaster kan spridas i miljön, hur användningen av plastprodukter minimeras och hur dessa går att ersätta.
- Gävle kommun riktar denna utbildningsinsats till personalgrupper i kommunkoncernen som är strategiskt viktiga för att minska spridningen av mikroplast i miljön. Detta kan exempelvis vara de som arbetar med upphandling både centralt och i förvaltningar, de som arbetar inom förskola, skola, omsorg, städ, samt ansvariga för drift och investering av idrottsanläggningar.
- Gävle kommun tillsammans med Gästrikre återvinnare och Gästrikre vatten genomför en utåtriktad kampanj där Gävles medborgare uppmärksammas på vikten av att minska användningen av produkter som leder till utsläpp av mikroplaster.
- Gävle kommun upphör med att använda produkter som innehåller mikroplast. Om Gävle kommun följer Kemikalieinspektionens och 13 miljöforskares uppmaning till regeringen att införa detta förbud går vi i täten och tar ett viktigt steg i vår strävan att bli en av Sveriges miljöbästa kommuner.

Referenser

Plastics Europe. 2012. Plastics – the Facts 2012 - An analysis of European plastics production, demand and waste data for 2011. Plastics Europe, Association of Plastics Manufacturers.

<http://www.plasticseurope.org/information-centre/publications-test.aspx>

Swedish sources and pathways for microplastics to the marine environment A review of existing data. 2016. Kerstin Magnusson, Karin Eliasson, Anna Fråne, Kalle Haikonen, Johan Hultén, Mikael Olshammar, Johanna Stadmark, Anais Voisin. IVL RAPPORT c183.

www.naturvardsverket.se

www.svd.se/regeringen-bor-forbjuda-mikroplasten/om/debatt

www.su.se/ostersjocentrum/baltic-eye/forskning/mikroplast

Exposure and Effects of Microplastics on Wildlife A review of existing data. 2016 Anna Kärrman, Christine Schönlau, Magnus Engwall. Rapport från Örebro universitet

Miljöpartiet de gröna i Gävle

Roger Persson, Inger Schörling, Peter Hansson, Helene Börjesson